

OMRÅDE AV RIKSINTRESSE FÖR NATURVÅRD I VÄSTMANLANDS LÄN

Områdesnummer: NRO 19007

Områdesnamn: Hedströmmen

Kommun: Skinnskatteberg (1904), Köping (1983)

Kartblad: 11F SO , 11G SV

Av riksintresse enligt Naturvårdsverkets beslut 2000-02-09.

Area: Område A 61 ha, område B 35 ha, totalt 96 ha, varav ca 12 ha vatten

Naturgeografisk region: 27 Skogslandskapet norr om norrlandsgränsen

Regionindelning för sjöar och vattendrag: Huvudavrinningsområde 61 Norrström

Landskapsform: Slätt med lägre relativ höjd än 20 m

Riksvärde:

Geovetenskap - ås, ravin, erosionsbrink
Vattendrag - outbyggd fors - flora, fauna

Värdeomdöme: Värdefulla ås- och åformer med erosionsprocesser och en outbyggd forssträcka. Biologiskt rika och säregna strandmiljöer.

Huvudkriterier:

- A. Område med framstående exempel på landskapstyper eller naturtyper som särskilt väl visar landskapets utveckling.
- B. Väsentligen opåverkade naturområden
- C. Område med sällsynta naturtyper, hotade eller sårbara biotoper och arter

Stödkriterier: 2 (mångformighet), 3 (naturlighet), 8 (säregenhet)

Förutsättningar för bevarande: Ingen täkt i åsen, inga större ingrepp i åfåran, bibehållande av lövskogen. Vattenkraftsutbyggnad kan spolia väsentliga naturvärden. Intensifierat fritidsfiske kan innebära störningar på djurlivet och medföra erosion i strandbrinkar.

Säkerställande och internationell status: Område A är befintligt naturreservat, tillika Natura 2000-område.

Områdets huvuddrag:

A. Sträckan Karmansbo-Jönsarbo. Åsträckan uppvisar många skilda geomorfologiska objekt förorsakade av vattnets erosion och sluttningsprocesser. Många av dessa processer pågår än idag. Sträckan mellan Karmansbo och Holmen rinner ån mellan 2-6 meter höga brinkar. Åns lopp är snabbt men inga särskilt utvecklade forssträckor finns. Bredden på ån är i detta område 15-20 meter. Strax norr om Holmen finns en forssträcka och efter denna breddas ån vid kraftstationsdammen. I detta avsnitt finns några öar. Vid Holmen börjar strandbrinkarna på västra sidan bli höga och branta. Ån rinner här i Köpingsåsens östsida. Något hundratal meter nedströms kraftverket börjar sedan en serie forsar som sträcker sig cirka 1 km nedströms. Den brantaste och vackraste forsens ligger 400 meter nedanför Holmen. Forssträckorna domineras av morän. Den västra strandbrinken är mellan Holmen och Nyhammar mycket brant och hög. Flerstades är den 20 meter hög. Flera mindre ras har inträffat i branterna. Den östra stranden är mindre dramatisk, upp till 10 meter hög och betydligt flackare. Längs båda stränderna finns flera terrasser. Längs de bäckar som mynnar på denna åsträcka har mindre raviner utvecklats. Vid Nyhammar skär ån igenom åsen som här viker av åt öster. Två välutvecklade stora terrasser finns här på ömse sidor ån. Bredden på ån är i detta område 10-15 meter. Vid Nyhammar finns också ett forsparti. Här är ån uppdelad i flera mindre fåror mellan några öar. Vattnet är här mycket grunt med en botten bestående av grus och sand.

Åloppet är resten av sträckan nedskuret i finare sediment (mjäla/lera). Brinkarna är i detta parti betydligt flackare än i den norra delen. Många av de mindre bäckar som mynnar i ån längs denna sträcka har utbildat raviner. Flera mindre skred, såväl äldre som färskare, har också gått i området. Vid Bernshammar skär ån igenom ett moränparti och höjdskillnaderna blir åter betydande. Moränpartiet innehåller även glacifluvialt material. Forsar i morän finns. Inslag av kalt berg (leptit) förekommer.

Området innehåller flera olika vegetationstyper av intresse. I den norra delen av området finns på åschrönet en myr. Den är ett typiskt fattigkärr på väg att övergå i mosse. Den är helt odikad. Myren ligger i åsens längdriktning och är ungefär 400 meter lång och 100 meter bred. Kontrasten mellan den fattiga myrvegetationen och den lundartade triviallövskog som finns strax norr om myren i anslutning till en ravin är mycket stor. Gran dominerar för övrigt åsslutningarna på den västra stranden. På de terrasser som finns längs ån är trädsiktet mer blandat med inslag av ren lövskog med gråal och björk. Harsyra, ekorrbar, ormbär dominerar bland örterna. Rikligt förekommande är också träjon och majbräken.

Vegetationen är betydligt artrikare på den östra sidan, mellan Karmansbo och Nyhammar. Triviallövskog dominerar, främst gråal. Busksiktet är mycket välutvecklat med hägg, druvfläder, olvon och små exemplar av lönn och ask. Bland örterna finns akleja, trolldruva, skogssallat och flenört m fl.

Sträckan Nyhammar-Bernshammar domineras stränderna helt av gråal. Enda undantaget utgörs av ett mindre parti vid Bernshammar där ädla lövträd dominerar. Av utpräglade lundväxter förtjänar åtskilliga att nämnas; t ex strutbräken, lundelm, hässlebrodd, lundgröe, trolldruva, tibast, kirskaal, stinksyska, olvon, skogssallat, skavfräken, gullpudra och brudborste. Fuktiga strandnära partier domineras av skogssäv, älgört och kabbleka. Även bäckbräsma förekommer. På grund av den höga vattenhastigheten förekommer ytterst lite högre vatten-

vegetation. I några lugnare avsnitt finns dock gul näckros. På den västra stranden ner mot Bernshammar finns ett flertal mycket grova granar. Omkretsen i brösthöjd är för många av dem över två meter. Flerstädes finns också grova björkar och gråalar.

Området är mycket fågelrikt. Vitryggig hackspett och kungsfiskare har noterats. Områdets rikedom på äldre träd, lågor och torrakor och den på trädarter rika skogen skapar förutsättningar för en rik evertebratfauna.

B. Sträckan söder om Nygård samt Gisslarboåns utlopp. Detta delområde innefattar en markerad getryggsås (den s k Hagelbäckens udde) mellan Hedströmmen och Gisslarboån, branta strandbrinkar och flera nedskurna, vattenförande raviner. Vegetationen på de kraftigt sluttande stränderna är lövdominerad, med hög frekvens död ved. Lokalklimatet med hög luftfuktighet, grundvattenutflöden samt den finjordsrika marken ger upphov till en rik ört- och kryptogamflora. Fågellivet är också rikt med bl a mindre flugsnappare och mindre hackspett. Vissa år häckar kungsfiskare.

Anmärkningar: NVP 04:66, 83:13-15.

Litteratur:

Corner, R & Rindetoft, S 1980: Geomorfologisk inventering, Skinnskattebergs kommun. Manuskript, länsstyrelsen.

Gladh, L 1984: Naturvårdsinventering av vissa dammar och forsar i Västmanlands län. Manuskript, länsstyrelsen.

Länsstyrelsen i Västmanlands län, 1995: Beslut om bildande av Hedströmmens naturreservat.

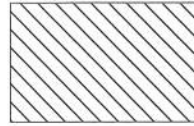
Malmgren, U 1976: Översiktlig naturinventering, Skinnskattebergs kommun. Länsstyrelsen inf 1976:18.

NRO 1907 HEDSTRÖMMEN

Skala 1:50 000

—— förslag till gräns
för riksintresse

—— mellanliggande
åsträcka av naturvårds-
intresse

naturreservat

